

хотѣніе, или оправдателныйтъ законъ, нарѣчете го както щѣте. Попрището прочее на правото, т. е. на правдинытъ и длѣжноститѣ, намѣрва ся въ срѣдѣ правжтѣ прѣчкж. Ако иде челоувѣкъ на прѣдѣ да дѣйствува къмъ крайтъ, дѣто турихмы интерестъ, прави неправдѣ и ся повраща къмъ срѣдѣтъ, на прѣдѣлѣтъ който положихмы; ако ли на противъ иде на прѣдѣ къмъ другийтъ край на правжтѣ прѣчкж, къмъ нравственностѣтъ, поврежда самъ себе си, интерестъ си, удоволстіето си, тѣлото си; отъ това виждате, че отъ правото до другийтъ край е попрището на нравственностѣтъ, което е свободно за всякого който иска. Споредъ това и длѣжността е длѣжностъ праведна или оправдателна, която обаче е и принудителна чрѣзъ положенытъ или писанытъ законы, и длѣжностъ нравствена, която не е принудителна; никой не може да задѣлжи никого на това. Напр. азъ съмъ богатъ, гледамъ едно семейство гладно, никой не може да мя принуди да му помогнѣ; душата го иска, има благодареніе да го направи; интерестъ ся противи, удоволстіето, сирѣчь тѣлото ѣ казва: нека похарчѣ тѣзъ пары за кефѣтъ си, и тѣй ако щѣ, помагамъ на гладното семейство; ето нравственната длѣжностъ.

Тогазъ работата остава само за оправдателнжтѣ или праведнжтѣ длѣжностъ, принудителнжтѣ, за онѣзи т. е. длѣжностъ, на коѣто можемъ да приведемъ всякого челоувѣка, който ѣ е отбутнѣлъ, защото иначе щѣхмы да ся ограничимъ въ сухото тѣлкованіе на законытъ, и тѣй досадно: прѣдлежи обаче и за нравственнжтѣ длѣжностъ, за vysokoto онова желаніе на душжтѣ, което ѣ увеселява като го изпълнява.

Но за нужно виждамъ тукъ да ви напомнѣ че челоувѣкъ ся прѣдставя подѣ три свойства: челоувѣкъ дѣйствува въ този свѣтъ като частно лице, като членъ на семейство, като членъ на едно гражданско правленіе, слѣдователно подѣ всяко едно отъ тѣзи свойства има длѣжности. И като частно лице той има длѣжности: къмъ себе си, а то е, да си пази здравіето, да развива умѣтъ си и отъ день на день, да гледа да става по-добъръ; къмъ ближнійтъ си, сирѣчь да го обыча, да му пригодава, да му помага; къмъ Бога, сирѣчь да го обожава, да му ся моли, еще и да